

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ - ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

Ερευνητική εργασία: Ξανθή Μπαλαδήμα
Επιβλέπων: Σωκράτης Γιαννούδης

**Γραμμικό και
Μη Γραμμικό Μοντάζ στην Αρχιτεκτονική:**

SCAN: 12.07

R. Koolhaas vs B. Tschumi

Location

Η έννοια του χώρου και ο τρόπος με τον οποίο γίνεται αντιληπτός είναι θέματα που απασχόλησαν και συνεχίζουν να απασχολούν την αρχιτεκτονική. Ο πραγματικός χώρος δεν μπορεί να συλληφθεί οπτικά σε ένα οργανωμένο σύνολο. Η χωρική μας αντίληψη συγκροτείται από αλληλουχίες βαθμιαία μεταβαλλόμενων προβολών. Αντιλαμβανόμαστε το κτίριο ως σύνολο διαδοχικών σκηνών. Αυτή η εσωτερική διαδικασία που πραγματοποιείται καθώς βιώνουμε ένα χώρο παραπέμπει στην κινηματογραφική τεχνική του μοντάζ. Η τεχνική του μοντάζ αναφέρεται σε μια ανάλογη διαδικασία σύνθεσης ακολουθιών (sequences) από διαδοχικά καρέ προκειμένου να δημιουργηθούν ολότητες με νόημα (σκηνές) και κατ' επέκταση αφηγήσεις. Η χωρική εμπειρία αποτέλεσε σημαντικό πεδίο έρευνας τόσο για την αρχιτεκτονική όσο και για τον κινηματογράφο. Επομένως αναπτύχθηκε η ανάγκη προσέγγισης και μετατόπισης εργαλείων από τον κινηματογράφο προκειμένου να δημιουργηθούν αρχιτεκτονικές αφηγήσεις στο χώρο. Η σχέση κινηματογράφου και αρχιτεκτονικής καθώς και η μετατόπιση κινηματογραφικών τεχνικών και εργαλείων στην αρχιτεκτονική αποτέλεσαν το ερευνητικό θέμα αυτής της εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, διερευνήθηκαν οι τρόποι με τους οποίους ενσωματώνεται η κινηματογραφική τεχνική του μοντάζ στην αρχιτεκτονική σύνθεση. Για το σκοπό αυτό αναλύθηκε το έργο των Rem Koolhaas και Bernard Tschumi. Από τη συγκριτική ανάλυση των μεθόδων ενσωμάτωσης του μοντάζ στο έργο των δύο αρχιτεκτόνων προέκυψαν δύο διαφορετικές προσεγγίσεις, μια γραμμική και μια μη γραμμική. Η γραμμική προσέγγιση του Rem Koolhaas συνδέεται με τη λογική της αφήγησης, ενώ η μη γραμμική προσέγγιση του Bernard Tschumi έχει αναφορές στη λογική των βάσεων δεδομένων συνδυάζοντας τη, όμως, με αφηγηματικές δομές.

Η εργασία αναπτύσσεται σε τρία κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο εξετάζονται οι μηχανισμοί αντίληψης. Περιγράφεται η αντιληπτική διαδικασία και η σημασία της κίνησης στην εμπειρία του χώρου καθώς και οι διαφορετικές έννοιες που δόθηκαν στο χώρο κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα. Το δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας αναφέρεται στον Rem Koolhaas και τη γραμμική προσέγγιση του όσον αφορά την ενσωμάτωση του μοντάζ στο έργο του. Αρχικά εξετάζεται η «αρχή του μοντάζ» και η σημασία της για τη μοντέρνα αρχιτεκτονική. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στο έργο του σκηνοθέτη Sergei Eisenstein, ο οποίος είναι κύριος εκφραστής της τεχνικής του μοντάζ στον 20^ο αιώνα, και ένας από τους πρώτους που διέκρινε τη σχέση αρχιτεκτονικής και κινηματογράφου και αποτέλεσε πηγή έμπνευσης για τον R. Koolhaas. Ακολουθεί ανάλυση της μεθόδου του R. Koolhaas, με την οποία εντάσσει την τεχνική του μοντάζ στο έργο του, μέσα από την εξέταση δύο αρχιτεκτονικών παραδειγμάτων, της Ολλανδικής πρεσβείας στο Βερολίνο (2000- 2004) και το κτίριο του Kunsthall στο Ρότερνταμ (1987- 1992). Τέλος, το τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζει τη μη γραμμική προσέγγιση της τεχνικής του μοντάζ του Bernard Tschumi και τη σχέση του έργου του με τις βάσεις δεδομένων. Αναπτύσσεται η λογική της βάσης δεδομένων στα νέα μέσα και γίνεται συσχέτιση αυτής με το έργο των σκηνοθετών Dziga Vertov και Peter Greenaway, το οποίο φαίνεται να υιοθετεί αυτή τη λογική και να τη μεταφέρει στον κινηματογράφο σε συνδυασμό με αφηγηματικές δομές. Μια αντίστοιχη διαδικασία με αυτή των δύο σκηνοθετών θα μπορούσαμε να διακρίνουμε και στο έργο του B. Tschumi. Εξετάζονται ποιες είναι οι επιρροές του αρχιτέκτονα, το θεωρητικό πλαίσιο της δουλειάς του και δύο χαρακτηριστικά έργα του στα οποία χρησιμοποιείται η τεχνική του μοντάζ, συνδυάζοντας την αφήγηση και τη βάση δεδομένων, το *The Manhattan Transcripts* (1976- 1981) και το *Parc de la Villette* (1984- 1987).